

ROW (55) *sb m*

rów (10), row (1); -ó- : -o- *Mącz* (6:1); row-.

sg N rów (10). ◊ *G* rowu (8). ◊ *A* rów (8). ◊ *I* rowem (7); -em (4), -(e)m (3). ◊ *L* rowie (2). ◊ *pl N* rowy (4). ◊ *G* rowów (3); -ów (1), -(o)w (2). ◊ *A* rowy (8). ◊ *I* rowami (1). ◊ *L* rowi(e)ch (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII (z Cn) – XVIII w.

1. *Ukształtowane naturalnie lub sztucznie wgłębienie terenu, zwykle podłużne; fossa Mącz, Modrz, Cn; fossura Cn (50) : ZapWar 1532 nr 2388; Krol theż mieniá że tám niedáleko Mohaczá w rowie w iednym pełnym wody wtonął BielKron 308; Vmiej rzekę przepłynąc/ i row fńadnie fkoczić KochSat Cv; Gralla, Pálcát álbo drážek którym sie ydác podpieráya/ też o którym przes płoty álbo rowy skaczá. Mącz 148b, 29c; tułał fię [św. Symeon] po gorách pułtych/ alz tráfił ná ieden row nie bárzo głębokiy fuchy y weń fię fpuścił SkarŻyw 29; StryjKron 254; KmitaSpit C5.*

W połączeniach szeregowych (3): Pothonęło ich [żołnierzy] w rowiech niemáło w bágniech/ tákże w káłużách. BielKron 308, 307v; Lacunosus, Pełny grub/ rowów/ nierownych mieyc y dołów. Mącz 182c.

W przeciwstawieniu: »gora ... row« (2): tedyć też do woyny trzebá koni dobrych: ktoreby [...] częstem przeieżdżaniem ćwiczono/ do fłępnego chodu/ [...] po gorách y rowiech biegiánia ModrzBaz 110; StryjKron 255.

Szereg: »row i doł« (1): A kácerstwo defzczowi gwałtownemu podobne ieft: z ktorego prętko vlice y rynfztoki wody ná bierzá y wfzytki plugáftwá z miáftá wynofzác/ pędem wielkim rowy y doly czyniá SkarJedn 24. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

a. *Wykop ziemny (33) : Circumfodio, Wkoło kopam/ Okopawam/ Pufzczám rów wkoło. Mącz 132c.*

Szereg: »grobla i row« (1): Ktemu niechby fobie groble y rowy [aggeres item fossasque] czynili [ludzie młodzi]/ przez ktoreby fłakáli ModrzBaz 110v.

Przen: Herezja (w nawiązaniu do wyobrażenia rowu pełnego błota) (3) : Abowiem tym fpořobem poddáni W.K.M. [...] wżgárdźiwfzy te zákáloné Odřzczępieńskie rowy/ z fzcerych fłudnic wodę przezroczyftá náuki Chriřtuřowej czerpác będą. WujJud b2; Przeto ktorzy tego Duchá vcześnicy nie fą/ [...] fobie kopáią fłudnie błotne/ z rowow ziemřkich y z onego błotá pijá wřmiárdłá wodę SkarJedn 10, 25.

a. *Kanał służący do odprowadzania lub doprowadzania wody; alveus, aquaeductus, colliciae Mącz, Calep; incile Mącz, Cn; aquagium, euripus, lacuna Mącz; diacopi Calep; agogae, dioryx, fossatum, incilia, inciliae Cn (23) : Alveus alioqui dicitur. Káżdaz rzecz wydrożona. Też Rów którym wodá fcieka. Mącz 7b, 13b; Ná więrzchowinie Stáwu nadálęy w fłáiániu od Zálania wody/ vczyń iákié wfparćie Wody/ iákąřkolwiek Groblá: z ónegóz mieycá/ práwie od Rzeki/ poczni czynić Rów/ wielki wedle potrzeby/ iákobyř rozumiał/ żebyć ónym Rowem wodá Gořćinna mogłá odchodźić. Strum M4v, D13 [2 r.], N4v [2 r.]; Calep 317b; wřzákoř niřiny rowámi moře [gospodarz] nápráwowác GostGosp 65.*

row do czego (2): Aquaeductus – wodi przywod, wodne przikopi, row do przywiedzeniá woti. Calep 85b, 214b.

row ku czemu (2): Incile, Rurá albo rów ku przywodzeniu wody. *Mącz* 167d, 182c.

W połączeniach szeregowych (3): Item Euripi dicuntur, Zródłá/ Kánałá albo rury którémý z daleká wodę do miáfta álbo ynżzego mieyfca/ przywodzą/ row ftrugá/ przekop też może być zwan. *Mącz* 109c; Colliciae – Brozda, rinna, row do fzcziągnienia wody. *Calep* 214b, 85b.

Zwroty: »kopać row; rowy [= rowów] (a. [rowow]) kopanie« (1;1): Iako my nyekopaly row naymyenyv vyczolkach głąbyey yedno thak yako byl z dawna głąboky *ZapWar* 1521 nr 2220; *GostGosp* 160; [Cożbym tu miał wyliczyć pokrapianie źemie/ ábo kopanie rowow dla ofufzenia polá *CiceroBBud* 26 (*Linde*)].

»przebić row« (1): A kiedy iuż óny żłoby włożyřz [...] co nagłębiey/ Przebiyże od nich Rów thák głęboki y fzéroki iáko óny żłoby fą włożóné. *Strum* G3.»row sypać« (1): Dayże ten Rów fypać wfzyřtko podle Stáwu *Strum* N.

Szeregi: »row albo brozda« (2): Colliciae, Rowy álbo brózdý miedzi zagony/ któremi wodá fcieka. *Mącz* 59c, 428b. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»gruba albo row« (1): Lacuna, Kálużá błoto/ też grubá álbo rów ná polách ku fpuřzczaniu wody z pól. *Mącz* 182c.

»row, (albo) przykop(a)« [*szyk 1:1*] (2): A ná Wierzchowinié wypry ónę wodę z Rzéki/ wiedźze iá Rowem/ álbo Przykopá dó ónéy Bářzty. *Strum* F4v; *Calep* 57a. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

β. *Okop okalający jakiś teren w celach obronnych, zwykle wypełniony wodą* (2) :

Zwrot: »row wykopać« (1): y trzy przekopy álbo rowy głębokie przywiodřzy w nie wodę wykopać dař [*Teodricus*] wten czás/ chcąc tymi zářtáwámi/ chytrych á częřtych vkradkiem wtarczek/ y naiązdow do Ziém Prufkich Litwie y Zmodzi zábronić. *StryjKron* 427.

Szereg: »row, (albo) przekopa« [*szyk 1:1*] (2): Nili apud veteres dictae sunt Fossae quibus circumdabantur Ludorum loca et septa sive canales aquarum aliunde deductarum, Szranki/ Rowy/ Przekopy. *Mącz* 247b; *StryjKron* 427.

γ. *Zbiornik na wodę; cisterna, congregatio* *PolAnt* (2) : Vczyniliřcie też row miedzy murámi/ ná wodę ftáwu ftárego *BudBib Is* 22/11.

Przen (1) :

Wyrażenie: »przekopany row« (1): ktorzy fzukaćie Iehowy poyrzzyćie ná fkalę zktorey wyćięći iefteřćie/ y do przekopánego rowu [*perforationem cisternae*] fkdęřćie wyięći. *BudBib Is* 51/1.

δ. *Tunel, podkop* (1) :

Szereg: »chod albo row« (1): Cuniculus, [...] Chód álbo rów pod ziemiá tayemny/ Sámołówká. *Mącz* 72b.

b. *Koryto rzeki* (3) : Tedyć powiedam iř Wiřłá dwoiáka. Iedná Sámicá/ druga Láchá/ nowem Co ćiecże rowem. *KlonFlis* F2.

Wyrażenie: »row rzeki« (1): Abowiem yř Scipio y Lelius y podczas Augur Sceuoła [...] zwykli byli gdy vmysł ochłodzić chćieli/ na brzegach morřkich álbo w rowiech ftarych rzek/ kámyki y żółwiki zbierać *KwiatKsiąř* Pv.

Szereg: »row albo (i) brzeg« [szyk 1:1] (2): *KwiatKsiąż* Pv; wnet wrzece wodá płynąca wzgorę wftępować [...] poczęła: á tá co byłá ná dole/ zbiegła [...] y przefzli wzyfcy fuchą nogá rzekę onę. A wodá fię zgory pomáłu fpuściła/ y nápełniła rowy y brzegi fwoie iáko pierwey. *SkarŻyw* 501.

2. *Grób, miejsce pochówku zmarłego; sepulchrum PolAnt* (4) : Lecż ty wyrzucneś z grobu twego [...] iáko fzáta zámordowánych/ po przebijánych mieczem/ ktorzy z ftępuią do kámieni rowu (*marg*) To ielt/ do grobu kámiennego. (–) *BudBib Is* 14/19.

Przen: *Szeol, w pojęciu Starego Testamentu kraina wszystkich zmarłych* (3) : Poczytano mię z ftępującemi do rowu/ byłem iáko mąż bez síły. *BudBib Ps* 87/5, *Is* 14/15.

W połączeniu szeregowym (1): Położyłeś mię do rowu fpodniego [*in lacu inferiori*] do ciemności/ do głębokości. *BudBib Ps* 87/6[7].

3. *n-loc Miasto na Podolu (dzisiejszy Bar)* (1) : Acż był ieden Stároftá ná Rowie gdzie dziś Barem zowá *RejZwierc* 273v.

Synonimy: **1.** *doł, dziura, gruba, jama, padół, padola, parsk*; **a.** *loch, potok, przekop, przykop, struga, studnia, wykopanie*; **α.** *brozda, kanał, rura, rynna*; **β.** *fosa, okop, okopanie*; **γ.** *brunna, cysterna*; **δ.** *chod, ganek, podkop, podkopanie*; **b.** *potok*; **2.** *doł, grob, mogiła*.

ALKa